

השיעור הנצרך בלולב:

לולב שיש בו בשדרתו שלשה טפחים כנגד אורכו של הדס, כיון שעליו עולין מן השדרה טפח נוסף שהוא השיעור הנצרך כדי לנענע בו, כשר. להלן לז' ב אמרו בגמרא, שצריך לנענע את הלולב לארבע רוחות השמים, כדי לעצור רוחות רעות וטללים רעים, ונחלקו בגמרא, האם צריך שיצא שדרו של הלולב מן ההדס טפח, או שדי בכך שהעלים עצמם עולים טפח.

גמרא:

קא פסיק התנא במשנה, ושנה דבריו סתמא, ותני: "לולב הגזול והיבש פסול". ומשמע, כי לא שנא ביום טוב ראשון של חג שחיובו מן התורה, כדכתיב: "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל", ולא שנא ביום טוב שני. כלומר, כשאר ימי החג, שחיובו במדינה הוא רק מדרבנן, שתקנו לנטולו זכר למקדש, כמבואר להלן מא א, (6) בשניהם לולב הגזול

עליו, שנפרדו לגמרי מן השדרה (4) וחזר וחיברם אליה על ידי אגד [כעין מטאטא קש], פסול.

וטעם הדבר, משום שאינם הדר.

אבל אם רק נפרדו עליו, ש, שהעלים מחוברים בתחתיתם לשדרה, אלא שנפרדים ממנה למעלה כמו ענפי אילן [שכן דרך ענפי הדקל בעת גדילתם], הרי הוא כשר.

רבי יהודה אומר: אם נפרדו עלי הלולב בראשם מן השדרה, יאגדנו מלמעלה, כדי שעל ידי אגידתו יהיו עלי הלולב עולין עם השדרה כשאר לולבים.

ציני [דקלים] הר הברזל, לולבים שעליהם מועטים וקטנים, ומרוחקים הרבה זה מזה שאין מגיע ראשו של עלה זה לעיקרו של העלה שעליו, ונמצאת השדרה מגולה בחלקה (5), כשירות.

עד עתה פירשה המשנה איזה לולב כשר לקיום המצוה, עתה מבארת המשנה מהו

דהיינו שאם נתלשו ברוב מקום חיבורם, ותלויין בשדרה מעט, פסול, ואם מחוברים ברוב מקום חיבורם, הלולב כשר כדין "נפרדו". [אמנם הר"ן כתב שהרי"ף פירש כרש"י, והבית יוסף כתב שרש"י פירש כרי"ף].

5. כן פירש רש"י להלן לב א, לפי הסלקא דעתך שם בגמרא.

6. דאיתא שם: בראשונה היה לולב ניטל במקדש שבעה, ובמדינה [כלומר, בשאר מקומות] יום אחד. שכן דין נטילת לולב נתפרש

4. כן פירש רש"י, שנפרדו עליו מן השדרה לגמרי. ובתוספות [ד"ה נפרצו] הקשו, שלא משמע כן בגמרא, דאמרינן: "נפרצו — דעביד כי חופיא", ועלין תלושים אינם קרויים "חופיא", אלא "הוציא". ולפיכך פירשו, שחילק כל עלה ועלה לשנים [שהרי עלי הלולב כפולים הן]. אבל בתחתיתם מחוברים הם עדיין לשדרה.

ובכפות תמרים למד בדעת הרי"ף, כעין שיטה אמצעית בין רש"י לתוספות — שנתלשו העלין מעט מן השדרה אבל עדיין נותרו תלויין בה. והביא בשם הראב"ד [תמים דעים סימן רכט], שלדעת הרי"ף דאזלינן בזה אחר הרוב,